

Z. Br.

"Almanach << Biblioteki Narodowej >>. W pięćdziesięciolecie wydawnictwa 1919-1969", Wrocław 1969 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 15/3, 633

1970

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

anty-kantyzm. Doroszewicz omawia w swej pracy także (w oparciu o odnalezione rękopisy) poglądy Dowgirda dotyczące powiązań teorii prawdopodobieństwa z logiką, problem roli hipotez w poznaniu, analizuje elementy semantyki, występujące w jego pracach, nadto niektóre aspekty stosunku języka do myślenia. Za ciekawe uważa także próby Dowgirda w zakresie psychologii zwierząt. Analizując poglądy etyczne Dowgirda, w związku z rękopisem o filozofii moralnej stara się Doroszewicz rozważyć jego myśli o składnikach filozofii praktycznej, próby połączenia utylitarysty z „wyższymi wartościami duchowymi”, wreszcie uwagi naszego filozofa, dotyczące imperatywu kategorycznego Kanta.

Książkę otwiera krótki wstęp, charakteryzujący epokę, niestety zbyt może popularyzatorski. Rozdział pierwszy poświęcony jest życiu i działalności Dowgirda, rozdział drugi — jego teorii poznania i logice, trzeci — krytyce idealizmu subiektywnego i sceptycyzmu, czwarty — szeregowi problemów metafizyki, etyki i psychologii porównawczej. W dodatkach umieszczono fragmenty pism Dowgirda. Książka zawiera streszczenia polskie i angielskie, informacje o rękopisach i literaturze, a także indeks osób.

W. M.

Almanach „Biblioteki Narodowej”. W pięćdziesięciolecie wydawnictwa 1919—1969. Zakład Narodowy imienia Ossolińskich, Wrocław 1969, ss. 209, ilustracje.

„Powstała w listopadzie 1919 roku i od tego czasu po dziś dzień *Biblioteka Narodowa* pracuje nieprzerwanie nad udostępnieniem szerokim rzeszom czytelniczym dzieł literatury i myśli dalszej i bliższej przeszłości, które stanowią historyczną podstawę rozwoju współczesnej literatury i kultury polskiej” — czytamy w nocie *Od Wydawnictwa* umieszczonej na wstępie wymienionego tomiku (s. 3). I dalej: „Pięćdziesięciolecie *Biblioteki Narodowej* jest prawdziwym świętem dla pracowników Wydawnictwa [...], jest na pewno również jubileuszem kultury polskiej, ale przede wszystkim może jest imponującym sukcesem kilku pokoleń polskich uczonych: filologów, historyków, językoznawców, a także krytyków i pisarzy, którzy swoim wysiłkiem badawczym i twórczym [...], przyczynili się do wydania blisko pięciu milionów egzemplarzy opatrzonych tytułem *Biblioteki Narodowej*” (ss. 4—5).

Wspomnienia i refleksje wokół *Biblioteki Narodowej* i o jej uczonych współpracownikach, napisane przez trzynastu autorów, zamieszczono w tym tomie (ss. 9—98). Nadto tom zawiera głosy recenzentów *Biblioteki Narodowej* (ss. 101—139; sześć wypowiedzi) oraz opracowany przez Juliana Pelca katalog *Biblioteki Narodowej* (200 tomów w serii I i 160 w serii II). Historię nauki interesują, ze względu na osobę autora lub treść tomików, przede wszystkim następujące pozycje (w nawiasie numer tomu BN — seria I): H. Kołłątaj, *Stan oświecenia w Polsce* (nr 144); tenże, *Wybór pism politycznych* (nr 140); Komisja Edukacji Narodowej [...]. *Wybór źródeł* (nr 126); M. Kopernik, *Wybór pism w przekładzie polskim* (nr 15); Kuźnica Kołłątajowska. *Wybór źródeł* (nr 130); J. Lelewel, *Wybór pism historycznych* (nr 133); *Obrońcy języka polskiego* [...] (nr 146); W. Smoleński, *Szkoły historyczne w Polsce* [...] (nr 142); J. Sniadecki, *O Koperniku* (nr 159); tenże, *Zywot literacki Hugona Kołłątaja z opisaniem stanu Akademii Krakowskiej* [...] (nr 136); *Wybór pism pedagogicznych Polski doby Odrodzenia* (nr 157).

Przedstawiony tu *Almanach* wydany został w takiej samej szacie graficznej i formacie, jak wszystkie tomiki *Biblioteki Narodowej*. Nie jest jednak wliczony w numerację kolejną.

Z. Br.